

« 't Is dat hier, » riep zij en zij stak hare hand uit over eene kleene blauwe bloeme, die geheel ziek was en over eenen kant hong. »

« En roert aan de bloeme niet! » zei de oude vrouw. « Maar blijft hier staan, en als de dood toen komt, — ik verwacht hem elken oogenblik, — en laat hem toen de plante niet uittrekken, en bedreegt hem, dát gij hetzelfde zult doen met de andere planten, — dan zal hij benauwd worden! Hij is er voor verantwoordelijk bij onzen Heer, dat er zonder zijne toelating geen een uitgetrokken en worde.

Al met eens blies er eene ijskoude wind door de zale, en de blinde moeder gevoelde dat het de dood was die kwam.

« Hoe hebt gij den weg gevonden alhier? » vroeg de oude man, « en hoe komt het dat gij hier eer zijt als ik? »

« Ik ben eene moeder, » zei zij.

En de oude man stak zijne lange vingers uit naar de kleene bloeme; maar zij hield er hare handen vast over, vast maar voorzichtig om geen deere te doen aan de bladeren. Toen blies de dood op hare handen, en zij gevoelde dat dat kouder was als de koude wind, en hare handen zonken machteloos neder.

« Gij en kunt toch niets doen tegen mij! » zei de dood.

« Maar Onz' Heere God kan dat! »

« Ik en doe maar wat hij wil, » antwoordde de dood, « ik ben zijn hovenier! Ik neem al zijne bloemen en boomen om ze te verplanten in den hof van 't paradijs, in het onbekend land; maar hoe zij daar groeien en hoe het daar al gaat en mag ik u niet zeggen. »

« Geef mij mijn kind weder, » zei de moeder en zij weende en sprak schoone. Al met eenen keer greep zij met elken hand naar eene schoone bloeme nevens haar en riep op den ouden man: « Ik zal al uwe bloemen uittrekken, ik worde zinneloos. »

« En roert er niet aan, » zei de dood, « gij zegt dat gij ongelukkig zijt, en nu wilt gij eene andere moeder even zoo ongelukkig maken. »

« Eene andere moeder! » zei de arme moeder en zij liet de twee bloemen te gâre los.

« Daar hebt gij uwe oogen weder, » zei de dood; « ik heb ze uitgevischt uit het water, zij schitterden zoo klaar, ik en wist niet dat het de uwe waren; neemt ze weder, zij zijn nog klarer als te vooren; kijkt dan omleeg in de diepe bronne hier nevens, ik zal de twee bloemen die gij wildet uittrekken bij hunnen name noemen

en gij zult geheel hunne toekomst zien, geheel hun menschenleven: ziet, wat gij hebt willen stooeren en vernietigen. »

Zij keek in de bronne neder en 't was eene zaligheid om zien, hoe de eene een zegen was voor de wereld, hoe zij overal geluk en vreugde deed schingen. En zij bekeek de andere en het was al droefheid en nood, jammér en ellende.

« 't Is alle twee de wille van God! » zei de dood.

« Welke is de bloeme van 't geluk en de bloeme van 't ongeluk? » zei zij.

« Dat en zeg ik u niet, » zei de dood, « maar dát mag ik u zeggen, dat de eene bloeme de bloeme van uw kind was, het was het lot van uw kind, de toekomst van uw eigen kind! »

Toen schruwelde de moeder: « 't Welke van de twee was mijn kind? zegt mij dat, spaart het onnoozel schaap! Bewaart mijn kind van al die ellende, draagt het liever mede! Draagt het naar 't rijk van God! Vergeet mijne tranen, vergeet mijne smeekingen, en alles wat ik gezeid heb en gedaan. »

« Ik en versta u niet, » zei de dood. « Wilt gij uw kind wederhebben? of moet ik ermede weggaan in het land waar gij niet en weet hoe dat 't al gaat? »

De moeder stak hare twee handen te zamen uit, viel op hare knieën en bad tot God: « Verhoor mij niet, als ik iets vrage tegen uwen wille die de beste is, verhoor mij niet! Verhoor mij niet! »

En zij liet haar hoofd op haren borst zinken.

En de dood ging weg met haar kind naar het onbekende land.

H.

(Naar Andersen).

DE HISTORIE VAN HET KAPELLEKEN VAN HET H. SACRAMENT TE OOSTENDE.

Oorsprong van den naam KAPELLESTRAAT.

Vervolg van bladz. 243

TWEDE HOOFDSTUK.

Wie de dieven waren en hoe de eene met de dood te Oostende gesraft wierd.

Tot hiertoe hebben wij met den *Resolutieboek* en de *Stadsrekening*, stap voor stap, de

1. God weet welke de toekomst zou zijn van een kind dat nu sterft, indien het langer leefde.

Wet in hare opzoekingen gevolgd. De laatste bijzonderheid die wij aangehaald hebben staat vermeld op de date van 26 November, en wij moeten twee geheele maanden verder springen om onze historie voort te zetten.

Ondertusschen wierd er een Kerkdief vastgegrepen. Hoe en waar is ons onbekend ¹; zijn name was *Bryan Lister* ² en hij was Engelschman van geboorte.

Nadat men hem overtuigd had van de kerkdiefte en wcl in zekerheid gesteld had, trok meester Jeronimus Tristram, pensionnaris van de stad, den 31 Januari 1650, naar Bruggè, « omme te advyseren de sake crimineel tot laste van eenen Bryan Lister, ingelsman, kerkdief, met hem nemende het register van informacien criminele » ³.

In onze hedendaagsche wettaal noemt men dat *dossier*.

Hij ging de processtukken gaan onderzoeken die ten laste van den kerkdief door den Baljuw opgesteld waren.

Ten zelfden dage wierd er nog in den Raad beslist dat Bryan Lister in persooone de plaatse moest toogen waar hij « op den 9 Novembre » de gestolen kerkgoederen uitgehaald had, en waar zij verborgen lagen ⁴.

De lezer en heeft nog niet vergeten zeker dat het zontje van Jacques Leclunel den 10 November 1649 het lepelken van de H. Olie overleverde aan de wetheeren. Had Bryan Lister dat lepelken langs den weg verloren daags te voren, of had hij het vergeten op de plaatse waar hij de H. Vaten verborgen had? Dat is moeielijk om weten doch in de laatste veronderstelling kunnen wij de plaats aanduiden, waar de jongen het gevonden had, zoo de lezer verder zal zien.

Nu, Bryan Lister, de gevangene kerkdief, wierd ondertusschen ter dood veroordeeld en op de markt van Oostende « gescavotteerd » in de maand Februari 1650. Andries Balsar, « officier crimineel », anders gezeid *de beul* van Brugge, kwam om het gerecht te voldoen en den heiligschender met de dood te straffen.

Onze voorouders, zoo men ziet, en waren op verre na zoo « *delicat* » niet gelijk wij; zij en hadden zooveel « respect » niet, gelijk onze hedendaagsche wetgevers, voor moordenaars, kerkdieven en heiligschenders, en wie dat er meest verstand had en durf ik niet zeggen..... ⁵

Bryan Lister had eenen medeplichtigen.

Zijn name was Richard Harlo, ook Engelschman en geboren te Kantelberghe (Cantorbéry).

Bowens, in zijne *Nauwkeurige beschrijving van Oostende*, beweert dat deze ook ter dood verwezen wierd ⁶ doch het schijnt dat Richard Harlo het gerecht ontvluchtte en alzo 't schavot ontsnapte.

De stad zocht er genoeg achter, dat is waar.

Zoo reisden bijvoorbeeld « d'heer Jan Muelebeque, Bailly, ende meester Jeronimus Tristram, pensionnaris » naar Nieupoort om Richard Harlo op te zoeken ⁷. Zij vonden hem niet en in April 1650 vernam men dat Richard Harlo getrouwd was te Rotterdam in Holland, met de dochter van eenen herbergier, en de stadsgraffier wierd belast naar 't magistraat van Rotterdam te schrijven en over de zake inlichtingen te vragen ⁸.

Dat Richard Harlo gevangen en ter dood veroordeeld wierd, gelijk *Bowens* zegt, hebben wij nievers gevonden.

Ondertusschen had men de gestolen kerkgoederen wedergevonden en den 10 Februari 1650 wierden de H. Vaten aan de kerk teruggegeven, gelijk ze waren, gebroken en geschonden: ze hadden begraven geweest in den hof van het huis, *de wildeman*, gelijk de Resolutieboek het getuigt:

« Ten zelve daeghe (10 Februari 1650) wierden by Mynheeren van de wet in collegiale camer, overgelevert aen den Eerw. Heer George Geraldin, deken van de Christenheyte ende pastor deser stede, mitsgaeders d'heer Michiel de Rudder, Pieter Borm ende Sieur Arnout Cousyn, kerckmeesters, *alle ende ige-lycke de silver gebroken vaeten vande kercke die gestolen syn geweest* uuyt de kercke snachts tusschen den 3 ende 4 novembre laestleden en soo die bevonden syn geweest *begraeft te syn in den hoff van het huys de Wildeman*, ende welke silverstukken de voorseide heeren Deken ende Kerckmeesters alsoo ontfangen, gelicht ende met hemlieden hebben doen draeghen ⁹ ».

De stad nam op haar het gebroken zilverwerk te doen vermaken en oppoetsen en schonk daarbij nog eene nieuwe vergulde ciborie aan de kerke van Oostende. Zoo luidt de volgende post uit de stadsrekening van 1 September 1649 tot 31 Oogst 1650:

« Betaelt aen Sieur Anthoene vanden Eede, selversmet binnen deser stede van Oostende, de somme van dryhonderdt neghen guldens, twee stuvers, neghen deniers, ende dat over eene *nieuwe vergulde Siboric*, weghende 25

» onsen a 5 guldens acht stuyvers ende dry seshens donse ende eenighe ander reparatien an » het selverwerck vande Kercke ghedaen, tsamen de voorseide somme ingevolge van specificatie alhier ghexibeert Guld. 309. 2. 9. »

* *

Het volk van Oostende en heeft nog niet geheel en gansch de kerkdiefte en heiligschenderij van 1649 vergeten, en men hoort hier en daar nog de volgende historie vertellen ¹⁰

Eenigen tijd na de diefte, klom de eerweerde Pastor van Oostende op den predikstoel eenen zondag en hij vroeg aan zijne parochianen eene vrijwillige gifte, om door het maken van eene kostelijke Remonstrancie de heiligschenderij te herstellen en eerboet te doen aan het H. Sacrament, voor zooveel het mogelijk was.

Na de hoogmis kwam er een landsman van de omstreken van Steene, zoo hij zei, in de Sacristie. — M. de Pastor, vroeg hij, hoeveel moet die Remonstrancie wel kosten, waarvan gij gesproken hebt in uw Sermoen?

— Vriend, antwoordde de Pastor, dat en weet ik niet goed; hoe meer de menschen geven, hoe kostelijker zij zal zijn.

— Goed, maar hoeveel denkt gij wel?

— Dat kan ik niet juist zeggen; ik zou geern eene kostelijke en allerschoonste doen maken, als 't zijn kan, en dat zal, gelijk gij wel kunt denken, tamelijk veel geld kosten.

En omdat de landsman zoo geern hadde geweten *hoeveel* eene schoone Remonstrancie moest kosten:

— Ewel, zei de Pastor, indien gij wederom wilt komen zondag, 'k zal 't ondertusschen vragen aan een zilversmid en u zeggen.

De acht dagen verliepen en de landsman stond na de Hoogmis wederom voor den Pastor.

De Pastor zei hem welke somme de zilversmid gesteld had.

— Eiwel, daar! antwoordde de landsman, en hij haalde van onder zijne blauwe schabbe eene beurze uit en zei: « Dat is voor de Remonstrancie, mijnheer de Pastor, » en hij vertrok.

De Pastor telde het geld en vond juist de aangeduide somme. Langen tijd zocht hij in de omstreken van Oostende om den landsman te vinden, die zulke rijke gifte aan de kerke gejongd had; doch nievers en vond hij den landsman weder; en de brave menschen van Oostende zeiden dat de landsman misschien wel ons Heere zelve was.

De Remonstrancie wierd gemaakt en het is de rijke Remonstrancie — zij, weegt 9 kilos — die nog in de Kerke van Oostende bestaat, zegt men.

Zoo spreekt het volk. En in die legende kan er wel waarheid liggen ook, al is 't misschien dat die waarheid bebloemd en met bijgevoegde omstandigheden versierd is.

1. Dat zou kunnen gevonden worden in het « Register van informacien crimineel », in gevalle het nog ievens zou bestaan.

2. Elders leest men ook Bryan Lyster.

3. Resolutieboek, 31 Januari 1650 — Vergelijk de Stadsrekening van 1 September 1649 tot 31 Oogst 1650, waarin men kan lezen: « Betaelt aen Me^r Jeronimus Tristram, pensionaris, de somme van een hondert vijf ponden xli sc. parisis, over zijn vacacien int voyageren naer Brugge omme aldaer te consulteren de criminele processtukken bij den Heer Bailly geintenteert tot laste van Bryan Lyster, kerckdief ».

4. Resolutieboek van Oostende, 31 Januari 1650.

5. In de Stadsrekening van 1 September 1649 tot 31 Oogst 1650 staan er menige bijzonderheden wegens onkosten van timmerman, die 't schavot en de schragen, den blok, de stake en de banden miek; — wegens 't vervoeren of « slepen » van den kerckdief; — wegens 't ijzerwerk van 't schavot en 't volgende wegens den beul: « Betaelt aen Andries Balsar, officier crimineel der stede van Brugge, de somme van vier-en-tachtich ponden parisis over dexecutie bij hem ghedaen in den persoon van Bryan Lyster kerckdief ».

6. Zoo schrijft *Bozems*: « Op den 4 November 1650 (lees 1649) wierden d'heilige Vaten, benevens veele heylige Hostien uit de Kerck van Oostende gestolen door twee Engelschen, dewelcke in het volgende jaer gevangen zijnde, overtuigd en door het Regt ter dood verwezen wierden ».

7. Stadsrekening van 1 September 1649 tot 31 Oogst 1650.

8. Resolutieboek, 16 April 1650.

9. Resolutieboek, 10 Februari 1650.

10. Zoo vertelde het onder andere de eerw. Pater van Iseghem, jesuit, overleden te Aalst.

Vervolgt.

HET PASSIEHUIZEKEN OP SINT-SALVATORS KERKHOF.

In het X^{de} jaar van R. D. H., op bladz. 138, staan eenige aanteekeningen van M. Karel Verschelde op het Passiehuizeken dat op Sint-Salvators kerkhof staat, in den hoek van het portaal ten zuid-westen.

In den tijd, had M. Neurath, zaliger, eene bijzondere devotie om dit passiehuizeken in staat te houden; en meermaals heeft men dien ouderling, nog een dezer die door Napoleon vervolgd wierden om hunne getrouwigheid aan den wettigen bisschop van Gent, met eigene handen zien